

KÖNYVTÁRI HÍRADÓ

. 1 .

MISKOLC

1982.

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
MISKOLC

Borsod-Abaúj-Zemplén megye
Könyvtárosainak tájékoztatója
(Körlevélként)

Szerkeszti:

Tamási Istvánné

Kiadja:

a II. Rákóczi Ferenc megyei Könyvtár
Miskolc, Felszabadítók útja 11.

Felelős kiadó:

Dr. Környey Lászlóné

Készült:

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
M I S K O L C

E számunk munkatársai:

Fazekas István, a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár
munkatársa

Hubay Ágnes, a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár
munkatársa

Kondás Jánosné, a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár
munkatársa

Prókay Margit, a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár
munkatársa

Zádory Károly, a mezőkövesdi városi-járási
könyvtár igazgatója

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
M I S K O L C

MŰVELŐDŐ KÖZÖSSÉGEK A MEZŐKÖVESDI

JÁRÁSBAN

A Hazafias Népfront Országos Titkárságának felhívása, és a Mezőkövesden tartott megyei Közművelődési Bizottság kisközösségi munkacsoportjának tájéртекеzlete ösztönzött arra, hogy a járásunkban folyó ilyen irányú tevékenységről beszámoljak.

A művelődő kisközösségek szervezésében, működtetésében aktív részt vállalnak a Művelődésügyi Osztályok, a Hazafias Népfront, a TIT, a Művelődési Központ, a Városi- Járási Könyvtár- mind-azok, akiknek nemcsak a feladata, de szívügye is a kultúra terjesztése.

Célunk sokrétű, ennek megfelelően a megvalósítás módjai is gazdagok.

Az író-olvasó találkozók - elsősorban a könyvünnepekhez kapcsolva - immár két évtizedes hagyománnyal rendelkeznek. A kortárs írók, szakírók, folyóirat szerkesztőségek munkatársai a járás minden településén szívesen látott vendégek.

A munka része a közművelődési, közoktatási intézmények között kiépült termékeny kapcsolat. Ennek keretében irodalmi, képzőművészeti és zenei izlést formáló rendezvényekre kerül sor, melyek nagy látogatottságnak örvendenek.

Különösen sikerültek e rendezvények a társ-
községekben és a tanyákon, ahol egy-egy rendez-
vény valóságos társadalmi esemény. A könyvtárak,
klubok a község kulturális életének motorjai. Eb-
ben nagy segítségükre vannak a helyi pártalap-
szervezetek szervező munkájukkal és a tanácsi ve-
zetés is. Személyes részvételükkel példát mutatnak.
A tanácsok és termelészövetkezetek /pl. Mezőnyá-
rád, Mezőkeresztes, Sály, Tibolddaróc/ anyagi támo-
gatást is nyújtanak a rendezvényekhez. Bogácson
és Mezőkövesden főállású népművelési előadót al-
kalmazott a termelészövetkezet, így e két települé-
sen a rendezvények száma emelkedett. Több eset-
ben az előadói tiszteletdíjakat is vállalják.
Sok kedves író-költő barátot kedves élmények fűz-
nek a Matyóföldhöz, a Bükkaljai tájhoz (ezt többen
versben és prózában is megírták), ilyenek: Illyés
Gyula, Fábrián Zoltán, Takács Tibor, Mátyás Ferenc,
Bajor Nagy Ernő, Fodor András, hogy csak néhá-
nyukat említsem.

Mindannyiuknak örömet jelentett az estjeiken fel-lépő Páva-körök szereplése, az együtt éneklés. Az író-olvasó találkozóknak az ad mélyebb tartal-mat, hogy sokan elolvassák a könyveket, beszámolnak róla, hogyan tetszett.

A könyvtombolán nyert műveket fiatalok, idősök is elhozzák dedikálásra. A dedikált könyvet az-tán szívesebben olvassa el még a rokonság is (pl. Borsodgeszten a Bikki család...).

A kis. közösségek művelődése érdekében rendszeresítettük a "Matyófalvi irodalmi esteket" a járásban, üzemekben, intézményekben.

A szereplők mindig az adott település történel-méből, kultúrájából indulnak ki.

Felidéznek az irodalmi, történelmi, néprajzi hagyomá-nyokat, egyben lehetőséget teremtének az életmód formálására, a közösségek kialakítására.

(A szereplő csoport tagjai: Cseh Károly, Juhász József, Kiss Gyula, Laboda Kálmán köl-tők, Hegyi Imre megyei HNF alelnöke, Varga István előadó-rendező, Pap János az est leveze-tője, Zádory Károly, Krusztely Károly és Molnár József közreműködők.)

Céljaink között szerepel:

- a szabadidő értelmes eltöltése, a közösségi kultúra megteremtése; aktivizáló módszerekkel szerepeltetjük is a résztvevőket szemelvények felolvasásával, irodalmi részletek, versek elmondásával.

A közös cselekvés belső élménnyé is válik. Erre különösen jó példa volt: Tard, Bogács, Szomolya, Mezőnagymihály/.

- A közösségi életet szocialista tartalommal kívánjuk megtölteni, ezért vonzó lehetőségeket adunk az önművelés segítésére, mint pl. Bogácson, ahol az őszi-téli idényben számos programra került sor (pl. író-közönség találkozók, előadóművészek fellépései, évfordulóról való megemlékezés stb.).

Nem reszorttevékenységnek tartjuk a kisközösségek művelődését, hanem a közművelődéssel foglalkozók közös feladatának.

- A közösségi alkalmakon gyakran szó esik a kis települések lakóinak életviszonyairól, a teendőkről. (pl. Tibolddarócon színjátszó kör és férfikórus újbóli megalakítása stb.)

Örömünkre szolgál, hogy a csoportok, Pávakörök tagjai között eleven baráti kapcsolatok alakultak ki, melyek a lakosság minden rétegére kiterjednek. (Borsodgeszt, Bükkzsérc, Csincse, Vatta).

A kórus és Pávakörök közösségformáló hatására, a fiatalok bevonására talán a legszebb példát Kácson és Vattán láttuk, ahol együtt énekelnek az idős parasztasszonyokkal, - férfiakkal a község tanítói, de már az általános iskola néhány 7. és 8. osztályos tanulója is. Dícsérendőnek tartjuk a két karvezetőt, Harsági Gézáné és Dr. Kelner Józsefné nevelők ez irányú lelkiismeretes munkáját.

Említést érdemelnek az énekkarok, pávakörök, egyszerű, szép népviseleti ruhái, amelyek ízlést formálnak, és a múlt hagyományait ápolják. (Igy: Szomolya, Bogács, Kács, Tard, Vatta.) Kedves szokás, hogy a tagok törődnek egymással, megemlékeznek a névnapokról, köszöntik a nőket március 8-a alkalmából stb.

A későbbiekben szeretnénk a települések lakóinak segítségét adni egyéb kérdésekben is: pl. ízléssel rendezzék be otthonukat; településünk életében alkotó módon vegyenek részt; és

természetesen ösztönzünk arra, hogy rendszeresen olvassanak, énekeljenek, látogassák a közművelődési rendezvényeket.

További terveink:

- Szeretnénk jobban bevonni a művelődő közösségekbe a szocialista brigádok tagjait, az ÁFÉSZ-ek dolgozóit,
- rendszeresebb kapcsolatot kialakítani a termelőszövetkezetekkel, kisebb üzemeinkkel (fehérmű részlegek, Thermoplasztikai üzemek stb.),
- a Művelődési Otthonok csoportjaival és szakköreivel, hogy őket is megnyerjük a könyv, az olvasás számára.
- Élénkebb kapcsolatot tervezünk a járásban élő, vagy elszármazott irodalmi, művészegyeniségekkel, mint Cserépfalvi Imre híres könyvkiadó, Fekete Gyula mezőkeresztesi, Bata Imre egerlövői születésű író-irodalomtörténész, Samu János kácsi költő, műfordító, Barsi Ernő sályi népzene, ill. Gárdonyi kutató-, Pető János festőművész, Pázmándi Antal kerámikus, Mizser Lajos nyelvész, földrajzi nevek gyűjtője, és más

területeken dolgozó elszármazott közéleli embe-
rekkel.

Az elért eredmények további ösztönzést ad-
nak munkánknak. Dicsekedni nincs szándékunk,
de örülünk, ha ismerik és elismerik munkánkat.

Zádory Károly

HOGYAN SEGÍTI A KÖTELESPÉLDÁNY-SZOLGÁLTATÁS ÉSZAK-MAGYARORSZÁG SZAKIRODALMI ELLÁTÁSÁT?

Több mint négy éve már, hogy rendszeresen érkezik a megjelenő magyar sajtótermékekből kötelezpéldány a II. Rákóczi Ferenc Könyvtárba. Az Országos Széchényi Könyvtár küldi havonta részünkre a kiadványokat, az anyag fogadásáról és elosztásáról intézményünknek kell gondoskodnia. Észak-Magyarországon hét könyvtár részesedik a szolgáltatásból, nevezetesen:

1. A Nehézipari Műszaki Egyetem Könyvtára
Miskolc
2. Központi Orvosi Könyvtár / Megyei Kórház/ - Miskolc
3. Tanárképző Főiskola Könyvtára - Eger
4. Városi Könyvtár - Miskolc
5. Heves Megyei Könyvtár - Eger
6. Nógrád Megyei Könyvtár - Salgótarján
7. II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár
/bázis könyvtár/ - Miskolc

A fenti könyvtárak részesei az észak-magyarországi régióknak, aminek központja a mi könyvtárunk. Feladatáról és munkájáról már írtunk korábban a Borsodi Könyvtáros 1979. évi első számában. Akkor az új szolgáltatás első kísérleti évéről kívántuk tájékoztatni az olvasót. A kísérletből azóta rendszeres tevékenység alakult ki, aminek jó hasznát veszik a részesedő könyvtárak. Ezt bizonyítják az 1981-ben tartott közös megbeszélésen elhangzott pozitív vélemények is, ahol a könyvtárak képviselői elmondták tapasztalataikat és az együttműködés javítását célzó javaslataikat is.

Kézzelfoghatóbbá válik az eddig végzett munka mérete, ha figyelembe vesszük, hogy az elmúlt négy év alatt mintegy 250 ezer dokumentum érkezett könyvtárunkba, melyekből a partnerek központi elosztási elvek szerint részesedtek. A mennyiségen túl fontos, hogy az irodalom túlnyomó többsége tudományos és szakjellegetű kiadvány, ami a vidéki oktatást és a tudományos kutatási tevékenységet segíti elő. Még plasztikusabban érzékelhetjük a tudományos munkát könnyítő szakirodalom bőségét, ha csak azt emeljük ki, hogy több mint 1600 féle magyar nyelvű szakfolyóirat érkezik havonta, vagy hetente könyvtárunkba, és ez gyakorlatilag a régióhoz tartozó megyék

lakosságának bármelyik tagja számára hozzáférhetővé válik. De ugyanez mondható el az egyetemi és főiskolai jegyzetekkel és a kiadásra kerülő tankönyvekkel kapcsolatosan is.

Elméletileg tehát mindenki hozzáférhet azokhoz a magyar művekhez, amelyek 1978 óta megjelentek hazánkban. Mint említettem, elméletben ilyen egyszerű a dolog, viszont a gyakorlatban kissé nehezebb, mivel a nevezett könyvtárak székhelyén kívül lakók nehezebben érhetik el ezen intézményeket.

A könyvtárközi kölcsönzésnek igénybevevője minden könyvtár, sőt minden olvasó is lehet. A felmerülő igényeket a régió**II. RÁKÓCZI FERENC MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR**n belül bármelyik könyvtár, illetve olvasója megküldheti a miskolci megyei könyvtárnak, ahol a rendelkezésre álló nyilvántartásokból (katalógusokból, bibliográfiákból) megállapítják a kívánt mű lelıhelyét, elkérik az illetékes könyvtártól, majd a kért művet vagy másolatát megküldik az igénylőnek. Gyakorlatilag tehát mindenki számára hozzáférhető az irodalom. Aki a leggyorsabb utat választja, az a miskolci megyei könyvtárban helyben is hozzáférhet a kívánt műhöz. Nehézséget talán csak az jelent, hogy a kötelezpéldány jellegű művek csak egy példányúak, ezért csak helyben olvashatók.

A tudományos kutatáson és oktatáson túl a helyismereti gyűjtemények gyarapítását és azok tanulmányozását is elősegíti a kötelespéldány-szolgáltatás. A régióhoz tartozó három megyei könyvtár (lásd a részesező intézmények felsorolását) rendszeresen hozzájut hazánk bármely nyomdájában készített sajtótermékéhez, így maradéktalanul beszerezheti és gyűjtheti azon dokumentumokat, amiknek kiadási helyéről nincs, vagy nem is lehet tudomása.

1802-ben létesült a nemzeti könyvtár, s rövidesen rábírt a Pozsonyban, majd Budán székelő helytartótanácsot, hogy rendeletben kötelezze a nyomdákat kötelespéldányok beszolgáltatására. A reformkorban működő magyar nyomdák elég sűrűn elfeledkeztek kötelezettségükről, a nemzeti könyvtár többször volt kénytelen kérni a helytartótanácsot, ismételje meg rendeletét. Ma már sokkal kedvezőbb a helyzet, nyomdáink és sokszorosítóink állami tulajdonban vannak, de azért még ma is előfordul a feledékenység. Ami pedig a kötelespéldány kiadványok igénybevételét illeti, itt is sokat lehet s kell javítani.

A miskolci megyei könyvtár 1982-i évi munkatervében szerepel e tevékenységről: az 1981. év tapasztalatai alapján: "A könyvtárközi kölcsönzés

mértéke - az ismert adatok tanúsága szerint - szerény. Különösen a hálózat könyvtáraiból fut be az elvárhatónál kevesebb kérés. Feladat, hogy tovább inspiráljuk a hálózati könyvtárakat e lehetőség igénybevételére, valamint az, hogy könyvtárközi kölcsönző szolgálatunk fokozza pontosságát és gyorsaságát."

Úgy hiszem, hogy a leírt gondolatok is ezt a célt - ill. a tájékoztatást - szolgálják. Fontos ez, mivel a vidéken élők kutatási, termelési és művelődési lehetőségei sokkal szerényebbek a fővárosiaknál.

Fazekas István

BORSOD, HEVES ÉS SZABOLCS MEGYÉK
NEMZETISÉGI KÖZSÉGEINEK KÖNYVTÁRI
HELYZETÉRŐL ÉS ELLÁTÁSÁRÓL

(Az 1981. szeptember 15-től december 31-ig terjedő időszak tapasztalatai alapján)

A szlovák nemzetiség és könyvtárügy általános helyzetképe:

A három megye szlovák ajku nemzetiség lakta községeinek könyvtári helyzete meglehetősen sajátos, és elég nehéz helyzetet tükröz. A nehézséget ebben az esetben nem a szokásos objektív okok, hanem egyrészt a szlovák nemzetiség nyelvismeretének és nemzetiségi tudatának fokozatos halványulása okozza. Másrészt a (és ez talán még súlyosabb) a könyvtár létének, használatának tudata, az olvasás élményének felfedezése csupán a lakosság egy kis rétegében terjedt el. Ami biztató, hogy a három megye szlovák nyelvű olvasóinak túlnyomó - majdnem kizárólag - többségét az ifjuság, a gyermek olvasók alkotják. Mi sem példázza ezt jobban, mint az a tény, hogy azokban a községekben,

ahol nem oktatják valamilyen formában a szlovák nyelvet, a könyvek egyáltalán nincsenek használatban. Ennek következtében voltunk kénytelenek például a mucsónyi könyvtárban a szlovák letéti állományt felszámolni, valamint két szabolcsi község szlovák könyveit a közeljövőben átköltöztetni.

Az idősebb korosztály nemolvasását nyelvi probléma is gátolja: az a dialektus ugyanis, amit használnak, általában eltér a szlovák irodalmi nyelv alapvető sajátosságaitól.

Tekintettel arra, hogy ezen a területen nem igen várható gyorsváltozás, ezért elsősorban a gyermek- és ifjúsági irodalom, valamint a hanglemek gyarapítását tartjuk szükségesnek.

Részletesebb elemzés:

A három megye közül Borsod-Abaúj-Zemplénben van a legtöbb (11) szlovák nemzetiség lakta község. A legsűrűbb körzetet a

sátoraljaujhelyi járáson belül Pálháza vidéke képezi. Szlovák nyelvű oktatás folyik Pálházán az iskolában, ezért itt 1981-ben létesült letéti állomány. Kishután és Vágáshután még szintén oktatják a nyelvet, noha a gyermekek száma minimális, és előreláthatólag csökkeni fog (főként Vágáshután). Az iskolai körzetesítés valószínűleg elkerülhetetlen lesz. Jó kezekben van a könyvtár Mikóházán és Rudabányácskán is. Borsod megye legsűrűbb nemzetiségi körzetének iskolai központja Sátoraljaujhelyen, a Szlovák tanításhoz tartozó Általános Iskolában található. Ez az a hely megyénkben, ahol a szlovák nyelv oktatása, az olvasáskultúra szintjének emelése korszerű körülmények között, igen jó szellemi erők és energiák irányításával folyik.

Másik zempléni körzetünk/Háromhuta, Komlóska/ is hegyek között található. A területi elhelyezkedés, elszigeteltség, valamint a gyermekeket oktató, és a könyveket gondozó szakképzett ovónő (Komlóska) és tanár (Óhuta) még kedvezően lassítja a nyelv és kultúra leépülő folyamatát.

A bükki falvak helyzete is hasonló. Bükk-szent-

keresztén és Répáshután általános iskolában tanítják a szlovák nyelvet. A répáshutai könyvek jó forgalmát nyilván az segíti elő, hogy azok a szlovák nyelvet oktató, a könyvtárat használó pedagógus kezében vannak. Bükkszentlászló Miskolchoz csatolása problémákat, kérdéseket vet föl. Amennyiben a szlovák nyelv oktatása az iskolában nem lesz biztosítva, az eddigi minimális létszámtól is kevesebb olvasóra számíthatunk.

Heves megye területén hat helyen található könyvtárunknak letéti könyvállománya. Ezek közül 1981-ben alakult a domoszlói és mátrafüredi letét. Négy községet / Kisnána, Mátraszentimre, Mátraszentistván, Mátraszentlászló/ 1974 óta látunk el szlovák könyvekkel. Ezek közül jó körülmények között működő könyvtárral rendelkezik Mátraszentimre, ahol a Községi Közös Tanács támogatásával művelődési központot hoztak létre. Mátraszentistvánon azonban a könyvtár anyagi támogatása, épületének karbantartása, a magyar nyelvű könyvellátás sajnálatos módon elég hiányos. Mátraszentlászlón a minimális létszámú helyi lakosságot kielégítő mennyiségű könyvállomány található.

Mátrafüreden felsőtagozatos szlovák nyelvű oktatás folyik, az iskolában a szakképzett tanár nő örömmel fogadja a könyveket, lemezeket. Igen jónak bizonyult a domoszlói községi könyvtár munkája. Természetesen rengeteg múlik a könyvtáros személyén és azon a tényen, hogy főhívatású. A könyvtár itt folyamatosan rendezvények, szakörök színhelye, helyet és támogatást nyújt a Szlovák Klub tagjainak is.

Szabolcs-Szatmár megyében négy szlovák nemzetiségű községet tartunk számon. Ezek közül kettőből: Bálintbokról¹⁾ és Felsősimáról a nyíregyházi Megyei Könyvtár Módszertani osztályának támogatásával a tavasz folyamán átköltöztetjük a szlovák letéti állományt olyan községbe, ahol valamilyen formában folyik a szlovák nyelv oktatása. Nyírtelek községben a dózsaszőlői II. sz. Általános Iskolában helyeztünk el könyveket, ahol azok kölcsönzése sikeresen a szlovák nyelvet oktató pedagógus kezébe került. A legkulturáltabb községi könyvtári környezetet - a megyék között is kiemelkedőt, a domoszlóihoz hasonlót - Nagycserkeszen találtuk.

Az iskolában folyó szlovák nyelvű oktatáshoz a könyvtár a letéti állomány révén nyújthat segítséget.

Néhány statisztikai adat a szlovák nyelvű könyvellátással kapcsolatban (az 1981. december 31-i állapotnak megfelelően):

B.-A.-Z.megyé	könyv	lemez
Miskolci járás		
Bükkszentkereszt	305	10
Bükkszentlászló	249	18
Sátoraljaújhelyi járás		
Alsóregmec	183	
Mikóháza	172	
Rudabányácska	125	
Sátoraljaújhelyi iskolai könyvtár	20	
Pálházai körzet		
Kishuta	252	
Nagyhuta	237	
Vágáshuta	170	
Pálházai iskolai könyvtár	58	10
Tolcsvai körzet		
Háromhuta	255	41
Komlóska	220	10
Szakszervezeti hálózat		
Répáshuta	625	27

		könyv	lemez
Heves megye	Domoszló	70	10
	Kisnána	21	
	Mútrafüred	30	7
	Mátraszent- imre	275	36
	Mátraszent- lászló	120	8
	Mátraszent- istván	150	
Szabolcs megye	Bálintbokor	84	5
	Felsőszima	265	29
	Nagycserkesz	243	15
	Nyírtelek	130	5
Osszesen:		4.259	231

Az edelényi járásból Mucsony községben nem igényelték tovább a szlovák nyelvű könyveket, ezért ott letéti állományunk 1981. november 23-án megszűnt. Új letéti állományt alakítottunk ki Sátoraljaújhelyen a Szlovák tanításhoz forduló Általános Iskolában, december folyamán.

1981 végén és 1982 elején felmérésre került megyénkben a német nyelvű nemzetiségi községek (Herceghut, Károlyfalva, Rátka) könyvellátásának

problémája. Személyes kiszállás során általánosan azt állapítottuk meg, hogy a német nyelvet ezekben a községekben már nyelvjárásaiban sem használják. Mindhárom esetben a könyvtárosok, pedagógusok személyes véleményét, tapasztalatát vettük alapul, melyek szerint a német nyelvű irodalom anyanyelvű biztosítására nincs igény.

1982 májusában felmérésként Füzér község esetleges nemzetiségi könyvellátásának problémája kerül sorra, szükség és igény esetén pedig az ellátásukról való gondoskodás megindítása.

Prókai Margit

AZ OLVASÓ IFJUSÁGÉRT PÁLYÁZAT

1982. ÉVI TENNIVALÓI

Az Olvasó Ifjuságért pályázatot 1980. áprilisában az Olvasó Népert mozgalom értékes akciójaként hirdették meg a közművelődési tevékenységet felelősséggel gondozó szervek, így a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága, az Állami Ifjúsági Bizottság, a Művelődési Minisztérium, a Hazafias Népfront Országos Tanácsa, a Szakszervezetek Országos Tanácsa Kulturális Agitációs és Propaganda Osztálya, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtártudományi és Módszertani Központja és a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése.

A meghírdetők az 1974. évi közművelődési párthatározat egyik fő pontját, valamint a közművelődési irányelveknek egyik sarkalatos tételét tartották szem előtt, miszerint központi célfeladat az ifjuság művelődési körülményeinek javítása, műveltségterületeik gazdagítása, tartalmassá tétele -komplex közművelődési for-

mák alkalmazásával, elsősorban a könyvvel, a könyvtárral való ismerkedés és kapcsolat-teremtés jegyében- mind az iskolapadban, mind a munkahelyen.

A pályázat lehetőséget ad a közművelődésben dolgozóknak arra, hogy erőiket egyesítve konkrét munka- és időkeretek között határozzák meg feladataikat.

A pályázat első szakasza 1981. decemberében lezárult. Megyénkből 12 tanácsi, 5 szakszervezeti és 1 iskolai könyvtár vett részt pályázattal a mozgalomban.

Az országos zsüri a Leninvárosi Városi Könyvtár kollektívájának / Mihalkó Zoltánné, Makrányi Margit, Mészáros Mária és Szatmári Judit/ és a Tokaji Nagyközségi Könyvtár vezetőjének /Ónodi Csilla / pályázatát I. díjban részesítette. A többi pályázó megyei értékelő ünnepségen kapott elismerést a végzett munkáért.

Az Olvasó Ifjuságért pályázat második szakasza 1982 januárjától 1983 végéig tart. A pályázatok száma ebben a szakaszban ör-

vendétesen gyarapodott: 32 tanácsi és 6 szakszer-
vezeti könyvtár nevezését tartjuk számon. Minden
pályázatnak örülünk, de a legjobban azoknak, akik
nehéz terepen, kisköztségben, vagy fiókkönyvtár-
ban vállalják az igényes önművelést feltételező
feladatokat, a kapcsolatteremtés kockázatát; a
KISZ-alapszervezetekkel, ifjúsági klubokkal kö-
zös könyvtári programok szervezését; könyvba-
rátkör működtetését, olvasótervek összeállítását
egyénre szabottan, vagy szocialista brigádoknak
(előzetesen tájékozódva a tagok körülményeiről
és műveltségéről), a fiatal írók, költők művei-
nek népszerűsítését, részvételükkel író-olvasó
találkozók szervezését, az egyéni foglalkozások
rendszeresítését (sokak számára ez tűnik a
legegyszerűbbnek, pedig az önismeret és a má-
sok megismerése pszichológiai jártasságot igé-
nyel).

A pályázatokat áttekintve -mérlegelve
megállapíthatjuk, hogy a könyvtárosok nem vál-
laltak erejüket meghaladó feladatokat, teljesíté-
sükre garancia is a könyvtárosok személye.

A pályázati felhívást és körlevelünket, melyet a második szakasz indulásakor szerkesztettünk, a KISZ Borsod megyei Bizottságával együtt juttatuk el a járási és a városi KISZ Bizottságokhoz, valamint a KISZ-alapszervezetekhez, és a tanácsi és a szakszervezeti könyvtárakhoz.

A leglényegesebb pontokat nem árt felidézni, ezek a következők:

- Figyelemfelhívás az együttműködésben rejlő erők és energiák kiaknázására; - zenei ismeretterjesztéssel bővíthető az olvasópályázat témaköre, különös tekintettel a KODÁLY-évfordulóra; - az olvasótáborok tartalmi összetevőinek finomítása, de a résztvevők körének bővítése is a KISZ-korosztály javára; - az Ifjúsági Könyvnapok akcióinak szerves beépítése a pályázatba;
- takarékosan, színvonalasan és ízlésesen készített könyvtárismertető, röplapok a könyvtár szolgáltatásairól, olvasótervekhez ajánló kisbibliográfiák összeállítása, tájékoztató jegyzékek szerkesztése a szakiro-

dalomban megjelent ötletek és módszerek irodalmáról....

Az Olvasó Ifjuságért pályázat meghirdetése után Borsod megyében a Szakszervezetek Megyei Tanácsa Nőbizottsága a Hazafias Népfront Borsod megyei Női és Rétegpolitikai Bizottságával - a Megyei Könyvtár segítségével - egyéves olvasópályázatot hirdetett meg "Olvasó Nők" címmel. Elsősorban a városokban élő gyesen lévő nők, és dolgozó nők részvételére számítnak. Ez a pályázat is az olvasási kedv fokozását tűzte ki célul. A résztvevőknek 1982. decemberében vetélkedőkön kell számot adni 10 könyv elolvasásáról, s versenghetnek a megyei elsőségért.

Úgy gondolom, célszerű ezt a szűkebb feladatkörű pályázatot beépíteni az Olvasó Ifjuságért pályázat feladatrendszerébe.

A kettő egymást nem zárja ki, sőt bizonyos esetekben erősíthetik, kiegészíthetik egymást. Szeretnénk, ha a könyvtárosok így tekintenék ezt az újabb pályázatot.

Az Olvasó Ifjuságért pályázatot országosan év végén értékelik, de 1982-ben is számbavesszük a megyei eredményeket.

A pályázatot figyelemmel kíséri a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács VB. Művelődésügyi Osztálya, a KISZ Borsod megyei Bizottsága és a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár.

ÚJ KÖNYVTÁR ÉPÜLT SAJÓSZENTPÉTEREN

A sajoszentpéteri Lévay József Nagyközségi könyvtár 1981. április 27-ig a községi tanács földszinti helyiségeiben 90 m^2 alapterületen, zsufolt, szűkös körülmények között működött. A gyermekrészleg csoportos látogatásra, közös foglalkozásokra alkalmatlan volt.

A legsúlyosabb az évek óta fennálló raktározási gond volt. Bár új könyvtár építésére nem volt lehetőség, a könyvtár fenntartói és a helyi tömegszervezetek vezetői felismerték és keresték a megoldást. Legalkalmasabbnak a Bem József utcai Ifjúsági Ház bizonyult könyvtár céljaira.

Az épület bővítésével sikerült egy 454 m^2 alapterületű, kétszintes, 10 helyiségből álló könyvtár-épületet létrehozni.

Az átépítés költségeit, kb. 2 millió forintot a tanács gazdálkodta ki, ezenkívül társadalmi munkában sok segítséget adtak a különböző üzemek szocialista brigádjai, valamint a helyi kisiparosok.

A KTSZ asszonyai varrták meg a függönyöket, a TSZ a dekoráció (virág, terítők, képek, kerámiák) költségeit vállalta, az üveggyáriak a vasmunkákat, parkosítást végeztek el. De nem maradt le a többi brigád sem.

A földszinten van a gyermekrészleg, a játékszoba - a csoportos foglalkozások színhelye - a gyermek kézikönyvtár, a kölcsönzési adminisztráció, a ruhatár és a kiállítási tárlók. A két szintet összekötő lépcsőnél a könyvtár névadójáról, Lévay Józsefről állandó kiállítás fogadja a látogatót.

Az emeleti részen található a felnőtt részleg. A szabad polcokon 18.000 kötet könyvet helyeztek el. A folyóiratolvasóban 70 féle folyóirat, és színes televízió is rendelkezésre áll. A kézikönyvtárban lehetőség van a helybenolvasásra, de alkalmas rendezvények megtartására is.

Az új könyvtárban 1982-ben új szolgáltatás-ként, beindul a zenei részleg, melyhez a Műv. Min. 150.000 Ft-ot, a Megyei Könyvtár zenei részlege pedig szakmai segítséget ad.

A berendezéshez felhasználták a régi masszív falipolcokat, ülőbutorokat is. Az új Merabona bu-
tor 250.000 Ft-ba került.

Az új községi könyvtár jelentősége igen nagy. Ezt jelzik az elmúlt 8 hónap statisztikai mutatói is. Annak ellenére, hogy a közelben található az SZMT; könyvtár, és iskolai könyvtárak, valamint üzemi könyvtárak is működnek a községben, az olvasók száma csaknem a duplájára nőtt, ugyan így a forgalom is. Igen sok csoport is látogatja a könyvtárat.

Beiratkozott olvasók száma: Forgalom: Lát.sz.:

14 év alatt	805	20.388	9.626
14 év felett	922	17.383	5.081

A könyvtár a miskolci járás legkorszerűbb könyvtára.

Köszönet érte a helyi vezetőknek.

Kondás Jánosné

H Í R E K

Január 21-én 1 éves könyvtárkezelői tanfolyam indult a II. Rákóczi Ferenc megyei Könyvtárban. A tanfolyam könyvtártechnikai munkakörök betöltésére képesít.

Az új bibliográfiai leírás bevezetésére a megyei könyvtár február 10-én indított tanfolyamot a hálózat munkatársai részére.

Április 2-án kiállítás nyílt a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár előcsarnokában a szovjet könyvekből "Szovjet könyvkiadók bemutatkozósa" címmel. A kiállítást Koszty Lajos, az MSZBT Országos Elnökségének tagja nyitotta meg. Műsort adtak a Kossuth Gimnázium tanulói.

A Költészet Napja tiszteletére Borsod-Abaúj-Zemplén megye és Miskolc város Tanácsa, a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár, a Miskolc városi Könyvtár, a TIT megyei szervezete, a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalat, a Napjaink Szerkesztősége és a Magyar Írók Szövetsége Észak-magyarországi Csoportja április 5-én "20 éves a Napjaink" - ünnepségsorozatot tartott, melynek keretében sor került József Attila emléktáblájának

megkoszorúzására Lillafüreden, Napjaink műsorra a Palotaszállóban, s egy Napjaink estre a II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban. A megyei könyvtár előcsarnokában kiállítás nyílt a Napjaink sajtógrafikáiból.

A Költészet Napja alkalmából szavalóversenyt rendezett a Szerencsi Nagyközségi-Járási Könyvtár és a Putnoki Nagyközségi-Járási Könyvtár.

Költő-olvasó találkozóra vendégül látták Felsőzsolcán és Kazincbarcikán Baranyi Ferenc József Attila-díjas költőt és Merényi Judit előadóművészt. Kun János előadóművész Sárospatakon mutatta be műsorát. Ugyancsak Sárospatakon mutatkozott be a Mozgó Világ Kulin György főszerkesztő, Czakó Gábor és Alexa Károly írók közreműködésével.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 1982. évi nyarán 17 olvasótábort szerveznek. 11 táborban általános iskolások, 6 táborban pedig szakmunkástanulók vesznek részt. Szlovák nemzetiségi tábor is lesz immár 4. alkalommal, az idén Bükkszentkereszten. Az olvasótábori programokat a Hazafias Népfront pályázati felhívására készítették el a rendező könyvtárak, művelődési

házak és iskolák.

A leninvárosi könyvtár zenei részlegében 1982. január 1-től "Progresszív"-beat klub működik. A klub tagjai hétfőn délutánonként tartanak foglalkozást. A zenehallgatás mellett filmvetítésre, vitára közös irodalmi élmények megvitatására is sor kerül. A klub Balázsi Tibornak, a helytörténeti gyűjtemény vezetőjének irányításával működik.

A leninvárosi gyermekkönyvtár február 1-től a Városi Könyvtár épületének harmadik emeletére költözött. Az új helyiségben jobb és esztétikusabb körülmények között dolgozhatnak.

Március 29-én a Magyar Rádió a leninvárosi gyermekkönyvtár olvasóival készítette "Kagylózene" című műsorát. A gyermekműsort Varga Csaba író, szociológus vezette.

Az encsi József Attila Nagyközségi-Járási Könyvtár hetedik alkalommal hirdette meg a Költészet Napi járási szavalóversenyt, valamint a szép magyar beszéd seregszemléjét, a járási Kazinczy-versenyt. A szavalóversenyre 140, a Kazinczy-versenyre 17 benevezés érkezett. A helyezettek értékes tárgy- és könyvjutalomban részesültek, illetve ingyenes üdülésben vehetnek

részt a telkibányai olvasótáborban. A jó versválasztás és gondos felkészülés nehéz helyzet elé állította a zsűrit.

A II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár 1982. január 1-től új szolgáltatással áll a nagyközönség rendelkezésére. A folyóirat-olvasóban a gyors tájékoztatás elősegítése érdekében információs központot hozott létre. Tájékoztatást adnak a város könyvtárainak szolgáltatásairól, valamint a kulturális élet eseményeiről.

Március 22-én Mezőcsátón és Tiszakeszin Sellei Zoltán előadóművész előadását tartott "Előadó köruton Amerikában és Kanadában" címmel. A jól sikerült találkozón a község lakossága és a cipőgyár dolgozói nagy számban vettek részt.

A mezőcsáti Kiss József Járási Könyvtár új sorozatot indított a korunk művészete iránt érdeklődők számára. A műsor keretében a XX. század zeneműveit ismerhetik meg a zenerajongók. Ezt a nehezen megközelíthető világot kortárs írók és képzőművészek híres alkotásainak bemutatása is segíti. A hat hónaposra tervezett program vezetője Turcsányi Emil, a Zeneművészeti Főiskola tanára.

A II. Rákóczi Ferenc megyei Könyvtár olvasószolgálati osztálya két ajánló bibliográfiát adott ki: Magyar nyelv hete; 1848/ 1849
Ajánló irodalom a szabadságharc történetéhez címmel.

A könyvtárakat érintő rendeletek, határozatok irányelvek

1981.

A munkaügyi miniszter 30/ 1980./ XII.29./ MüM számú rendelete az egyes bértarifák megállapításairól szóló jogszabályok módosításáról.

Megjelent: Művelődési Közlöny 1981. 4.sz.

171-198. p.

A 4/ 1977. és a /6/ 1976. KM-Műm számú együttes rendeletek módosítását tartalmazza.

Meghatározza a dolgozók személyi alapbérét, a besorolási feltételeket, a kötelező alapbér mértékét. A közművelődési intézményeket kategóriába sorolja.

A megbízási díjas könyvtárosok besorolását és díjazását tartalmazza.

Megjelent: Magyar Közlöny 1977. 58.sz.

Művelődési Közlöny 1977. 15.sz. 567.p.

Művelődési Közlöny 1977. 1.sz. 10.p.

/ A 202/1977. KM-Műm.sz.rendelet hatályát vesz-tette.

A művelődési miniszter 19/ 1981./ XI 18./ MM szá-mú rendelete a könyvtárközi kölcsönzésről.

Megjelent: Művelődési Közlöny 1981. 24.sz.

924- 927.p.

A könyvtárak a művelődési és szakirodalmi igények kielégítését egymással együttműködve könyvtárközi kölcsönzéssel is elősegíthetik. A könyvtári anyag másolatban történő biztosítása esetén térítési díj számítható fel.

A térítési díj az igénylő könyvtárat terheli, ha a másolatot az állomány-nyilvántartásba felveszi. Az olvasót terheli, ha a másolatot részére a könyvtár véglegesen átadja. A könyvtárközi kölcsönzés e célra rendszeresített kérőlappal történik. A kérőlapot a rendeletben meghatározott könyvtárnak kell elküldeni. A megkeresett könyvtár a kért könyvet 3-5 napon belül megküldi, előjegyzi, állományában nem szereplő könyv esetén a kérést továbbítja, egyidejűleg az igénylő könyvtárat tájékoztatja.

A művelődési miniszter 119/1981. M.K.13./MM. számú utasítása a tanácsok által fenntartott óvodák, egyes alsófokú nevelési-oktatási és közművelődési intézmények, valamint sportintézmények szervezeti összevonásáról.

Megjelent: Művelődési Közlöny 1981. 13.sz.

561-563.p.

Óvodákat, alsó fokú nevelési-oktatási és közművelődési intézményeket, valamint alapfokú ellátást végző sportintézményeket szervezetileg össze

lehet vonni.

Összevonásra csak akkor kerülhet sor, ha a személyi és tárgyi feltételek biztosítottak. Az összevonásról a fenntartó tanács a járási hivatal szakmai véleményének figyelembevételével határoz. Összevonni csak az ugyanazon helyi tanács fenntartásában működő intézményeket lehet.

A művelődési miniszter 112/ 1981./ M.K.10./ MM számú utasítása a művelődés területén dolgozók kitüntetéséről.

Megjelent: Művelődési Közlöny 1981.10.sz. 474-478.p.

Ismerteti a művelődés területén adományozható kitüntetéseket. Meghatározza a javaslatok felterjesztésének határidejét és a kitüntetésre javaslatot tevő szervek hatáskörét, feladatát, Mintát mellékel.

1013/ 1981./ IV.27./ Mt.h.számú határozat az ötnapos munkahét bevezetéséről és az ezzel kapcsolatos munkaidő módosításáról.

Megjelent: Művelődési Közlöny 1981.10.sz. 471-473.p.

Lásd még: Művelődési miniszter irányelve az ötnapos munkahétről.

Megjelent: Művelődési Közlöny 1981. 12.sz. 536-538.p.

1982. január 1-től bevezetésre került az ötnapos munkahét, s ezzel egyidejűleg a heti munkaidőt 44 óráról 42 órára csökkentették. Könyvtárakban várhatóan megnövekszik az olvasási igény, ezért célszerű a szombati nyitvatartási időt fenntartani és a szombati nap helyett más szabadnapot kiadni.

A Közművelődési Alapból történő igénylésekről.
Megjelent: Művelődési Közlöny 1981.2.sz. 56-57.p.

A minisztertanács által létrehozott Alap a közművelődés politika célkitűzéseinek megvalósítását szolgálja, gyarapította a közművelődés tárgyi és szellemi feltételeit. 1981-ben azon tervek megvalósításához lehetett igényelni, amelyek:

- a./ A közoktatás és közművelődés kapcsolatának erősítését, az eszközök kihasználását, a tevékenységek szerves egységbe fonódását szolgálják különös tekintettel
- tanórán kívüli programok gazdagítására,
 - az évközi és nyári napköziotthonos foglalkozásokra.

- b/ A lakótelepek és a kistelepülések kulturális ellátását segítik elő.
- c/ Az amatőr művészeti mozgalom fejlődését.
- d/ A testi fogyatékosok, rokkantak kulturális lehetőségeinek szélesítését.
- e/ Az egyéb művelődő közösségek stabilitását és számát növelik.

Az igényléseket a községi tanács, ill. a központi irányító szervek útján kell felterjeszteni és a művelődési bizottság véleményét is csatolni kell.

Az igényléseket 1981. febr. 15-ig, ill. július 31-ig kell a Művelődési Minisztériumba felterjeszteni.

A Közművelődési Alappal kapcsolatos eddig megjelent rendeletek és irányelvek:

- 1/ 1970. Műv. Közlöny 1970. 14.sz.
 - 1041/ 1974. " 1974. 17.sz. 631.p.
 - 1/ 1976. " 1977. 3.sz. 102. p.
 - " 1979. 5.sz. 231. p.
 - 7/ 1981. 1981. 2.sz. 56.p.
 - " 11.sz. 496.p.
 - 1034/ 1981. " 1981. 24.sz. 924.p.
- az 1041/ 1974.-es módosítása.
- az 1041/ 1974. Mt.h.sz. 1982.6.sz. 332.p.
határozat végrehajtásáról.

TARTALOMJEGYZÉK

Zádory Károly: Művelődő közösségek a mező- kövesdi járásban	1
Fazekas István: Hogyan segíti a kötelesspéldány- szolgáltatás Észak-Magyarország szakirodalmi ellátását	8
Prókay Margit: Borsod, Heves és Szabolcs megyék nemzetiségi községeinek könyvtári helyzetéről és ellátásáról	13
Hubay Ágnes: Az Olvasó ifjúságért pályázat 1982. évi tennivalói	21
Kondás Jánosné: Új könyvtár épült Sajószent- péteren	27
H Í R E K	30
A könyvtárakat érintő rendeletek, határozatok és irányelvek	35

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
M I S K O L C

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
M I S K O L C